

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Speculu[m] officii misse expositorium

Johannes <de Lambsheim>

Heidelberg, 1495.06.29

De ite missa est

urn:nbn:de:hbz:466:1-30862

Vel ad purgationē peccati originalis ve
nialis et mortalis.

Secunda pars missae dicitur Gratiarū actio.

Hec est ps sexta pncipalis et
ultima ipsius missae quae dicitur Gratiarū
actio et est finalis missae cō
clusio. Et dividitur in tres clau
sulas. Nam primo ponit populi exultationē
quā reperitur cōmuniō: añ qñdā dicta. Secūdo
soluit gratiarū actiōes i cōplenda. Ter
cio subiungit finale missae cōclusionē. ibi.
Ite missa est. vel bñdicam. Circa pñ
mū est notandū q post sumptionē sacri
et digitoz abluōne sequit̄ cant̄ cū qdā
subilo leticie q dicitur cōmuniō vel añ. et cantat̄ in
signū leticie et spūalis gaudij. p sumptōe
tati sacrificij. Dicit̄ aut̄ cōmuniō in signū q
cōmuniō facta est. vel vt in pñti cōicem⁹ san
ctis in grā: et in futuro in glā. Ite in si
gnū q populus olim oī die cōicabat et po
stea dicebāt añ. p gratiarū actiōe. in signū
hui⁹ hodie dat̄ pax. Item p illo q postea
statutū fuit tñ dñicis dieb⁹ cōicare. nūc
dat̄ panis bñdictus vel sal. Mystice cō
muniō dicitur gaudij aploz de xp̄i resurre
ctione. Añ ideo dicitur cōmuniō vt eā cōmuni
cemus deo et sanctis.

De complenda

Cōmuniōe dicta sacerdos letus ad po
pulū severtit et ipm salutās dicit. Dñs
vobiscū. sup. maneat in eternū in visceri
bus vñs infusus. Postea redit ad dex
trū cornu altaris et eleuatis manib⁹ po
pulū ad orationē puocat dicens. Orem⁹.
et ponit numerū collectarū sicut in pñci
pio missae. ad significandū q ita nobis est
necessaria subsequēs grā sicut pcedens.

Cōplenda agit gratiarū actiōes. p pces
pro bñficio cōmuniōis. In ipsa em̄ petit cō
muniōis pfectionē q duplex est. Bre et
gle. vna est i via alia in patria. Dicit̄ cō
plenda qz p ipsam cōplet̄ missa. Legit̄ in

dextra parte altaris in signū q iudet̄ in fi
ne ad xpm cōuertent̄. Finit̄ eā in medio
altaris in q xps signat̄. qz in xpo vniēt̄
iudei et gētes. Missa inchoat̄ et finit̄
in dextro cornu. qz p dextrā leta. per sinis
stram designant̄ tristitia. Nam s̄m Inno.
pncipiū missae gaudij natiuitatis ostē
dit. In medio transit ad leuā. vbi tristitiā
passionis insinuat. Sed in fine iterū res
dit ad dextrā. vbi gaudij resurrectionis
et ascensionis annūciat. Mystice cōplen
da ip̄i ascensionē fecit. q etia extēsis dicitur ma
nibus: qz ip̄s extēsis manib⁹ ascēdit in ce
lū. Populū iterū salutat dicens. Dñs vo
biscū. oprās vt a tēplo recedēs ad dño nō
recedat. Vel sic. dñs vobiscū. i. tota tri
nitas sit vobiscū. p̄ potētia. fili⁹ sapia.
spūsanctus amore. Dñs est nomē cōe:
toti trinitati vniēt̄. Iesus est nomen
psonale. Quinq̄s salutādo poplū. puer
tit̄ se ad poplū in signū q ip̄s quinq̄es
in die pasce suis apparuit.

De ite missa est

Hic sequit̄ tertiā clausulā vltie par
tis missae quae dicitur missae cōclusio. Et p̄tinet l
seria. Primū est populi licētiatio. ibi. Ite
missa est. Secūdū ē eiusdē populi cū cruce
bñdictio. Tercū ē q. p̄. r̄ finalis sup
plicatio. ibi. placeat tibi. Quantū ad
p̄mū sciendū est q missa trib⁹ modis
n̄itur. P̄mo p ite missa ē. qd dicit̄ qñ glā
in excelsis deo carat̄. in festis qñ populus
p̄ns est. tūc em̄ ipm licētiās dicit. Ite
missa ē qsi diceret. Ite. i. redite ad p̄ria
missa ē. i. oblata est hostia salutaris deo
Vel sic. Ite ad p̄ria missa est p̄summa
ta vel finita. Vel ite post xpm et sequim̄
eū. qz hostia missa ē. p vobis ad deū p̄rem
placandū. Popul⁹ vo r̄ndet. Deo grās.
referim⁹ de missae p̄fectione. et p tati bñf
cij p̄ceptōe. Secūdo cōcludit̄ missa. per
bñdicam⁹ dño. tūc em̄ poplū distincte
nō alloquit̄ sed oēs ad grā actiōes inu
tat qz post oīa bona et data debem⁹ nos
būiliare et grās agere et sp̄ in grā actiōe

manere. Tercio finit missa defunctorum
 p requiescant in pace. qz hoc eis cōpetit
 vt a pena liberentur & eterne beatitudie de
 sent. Rñdet amē. i. fiat. Et qz p totū offi
 cium defunctoris requies optat. et vt finis
 correspōdeat pncipio. p requiescat pcludi
 dicitur. **Q**uantū ad secundū nota qz in
 fine missae pplo dat cū cruce bñdictio. id
 vt populū iam licētiar sine spūali mūere
 nō recedat. et ab infestatōibz malis pser
 uetur. Hec bñdictio repñtat spūsancti
 missione in discipulos. Et qz sicut spūs
 sanctus in noie toti trinitatis mittit eo qz
 opa scē trinitatis indiuisa sunt. Ita et
 sacerdos istā benedictionē facit in noie
 indiuidue trinitatis dicēs. Bñdicat & cu
 stodiāt vos diuina maiestas p̄ et fili⁹ et
 spūsanct⁹. Hec bñdictio p verbū oris
 et signū crucis exprimit. qz missio sancti
 spūs p sonū aeris et linguas igneas in
 notuit. In hac bñdictōe finit missa. Fi
 nis missae finit designat mūdi. in q̄ electi
 dei libertatē habebūt & deū sp bñdicent.
Tūc em̄ dicit bonis. veite bñdicti. ma
 lis p̄. ite maledicti i ignē etnū. **Q**uā
 tū ad terciū finale subiūgit supplicatōz
 dicēs orationē. Placeat tibi scā trinit. in
 qua orōne petit obsequij acceptationē et
 sui p̄piciationē. Nā in ipa orōe velut i cō
 pendio p̄ores colligit petitōes. et hūiliter
 petit. p se et alijs oibus. Hāc aut orōem
 p̄s byter se inclinās in medio altaris iū
 ctis manibz an̄ pecc⁹ suū dicit. vt finis
 correspōdeat pncipio. qz sicut inclinando
 a cōfiteor missam incepit. ita nūe incli
 nādo eā terminat. Hāc orōe finita oscu
 latur altare ostendēs se p hoc oibus p̄mis
 sis deuote: toto mentis & corpis affectu
 assentire. Quo scō recedit a p̄pectu po
 puli: ingredit vestiarū. Et d̄ sc̄ hos hym
 nos. Bñdicite oia opa. et Laudate. qz
 deo p oibus bñficijs gr̄as agere debem⁹
 Et sicut a lau de incepim⁹: in laude etiā
 terminem⁹. vt in ete nū laudem⁹ eū q̄ vi
 uit et regnat in secula seculoz. Amē.

Speculū missae finit feliciter.

**Epilogus missae et ipsius
 recapitulatio.**

Intra missae repñtat bonis op̄is
 inchoationē h̄yrcelison. misericōdie
 dei inuocationē. Gloria in excelsis
 feat gatiariū actionē. Collecta. deuotaz
 orationē. p dñs vobiscū septies populū
 salutat vt septiformē spūsancti gratiā ac
 cipiat. dicēdo. Orem⁹ ad orationē & de
 uotionē p̄lm̄ excitat. Ep̄la repñtat no
 ui et veteris testamēti p̄dicationē Gradat
 le. p̄nie op̄ationē Tract⁹ salutarē lamē
 rationē. Alleluia. spūritualē exultationē.
 Euangeliū feat pncipale xp̄i instructōz
 Symbolū exprimit fidei p̄fessionē Offer
 toriū designat offerentiū exultatōz. So
 creta feat statū p̄ntis vite. Prefatio p̄o
 feat statū celestis p̄rie. Sanct⁹. s. s. repñ
 tat angeloz p̄ntiū exultatōz. Cānō p̄
 ficat sacri p̄secrationē. et recollit p crucis
 xp̄i passionē. Sacerdos dū hāc dicit clau
 sulā. Te igit. petit oblatōis benedictōz.
 In p̄mis postulat oim̄ fidelitū. p̄morōz
 generaliter. Demēro etiā. Hic petit ad
 liquoz p̄mōtionē specialiter. Lōicantes
 exprimit in quoz offert sc̄toz p̄memorā
 tionē. Hāc igit. petit finale p̄dicoz con
 clusionē Quā oblationē hic petit p̄secra
 tionis effectū. Qui p̄die pagit p̄secratōz
 nis actū. Vñ et mēores. petit p̄secratōz
 nis fructū Supra q̄ p̄picio. hic postulat
 ipsius sacri a deo acceptationē. Suppl
 ces. petit sacm̄ ab angelo deo p̄ntari. et
 nobis diuine gr̄e infusionē. Vemento
 etiā. petit defunctis gl̄e celestis collatiō
 nē. Nobis quoqz. hic petit militātie eccl
 esie cū triumphāti reuertiōnē. **P**ater
 n̄. i. dñica orō petit p gr̄as dei fillatōz.
 et militātie ecclē p̄seruatōz. Panē n̄m
 eū d̄e. petit sacri p̄ceptōz. Liba nos q̄s.
 petit pcti exp̄iatōz. Pax dñi. postulat pa
 cis adimpletōz. Agn⁹ dei. petit p gr̄am
 dei a triplici malo liberatōz: et triplicis
 gl̄e collatiōz. Orōes q̄ sequūt d̄sp̄c n̄s